

Selfmanagementtraining bij adolescenten met een zwakke sociale competentie: effectiviteit en predictieve factoren.

Gepubliceerd: 16-10-2012 Laatste bijgewerkt: 26-04-2024

In deze studie zullen 3 hoofdhypothesen worden getoetst. De eerste hypothese richt zich op de verwachting dat een interventie gericht op het trainen van cognitieve functies die onderliggend zijn aan sociale competentie effect heeft op de sociale...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestart
Type aandoening	Cognitieve en aandachtsstoornissen en -afwijkingen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON37772

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Zelfmanagementtraining bij een zwakke sociale competentie.

Aandoening

- Cognitieve en aandachtsstoornissen en -afwijkingen

Synoniemen aandoening

autisme, Klinefelter

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Leiden

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Autisme, Cognitie, Sekse chromosomale aandoeningen, Sociale competentie

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

1. Sociale competentie en algeheel niveau van welbevinden, gemeten met vragenlijsten en dagboekmethodiek en fysiologische emotie/indicatoren voor deelnemers en gedragsvragenlijsten voor ouders en/of derde.
2. Bouwstenen van sociale competentie, gemeten met sociaal cognitieve en neurocognitieve tests en visuele gerichtheid in sociale situaties
3. Predictieve waarde sociaal cognitieve en neurocognitieve functies, kennisniveau van sociale competentie en copingvaardigheden gemeten met vragenlijsten voor deelnemers, ouders en/of derden en tests voor hogere orde sociaal cognitieve en neurocognitieve functies.

Secundaire uitkomstmaten

- * Neurocognitieve vaardigheden, prestatietesten
- * Sociaal cognitieve vaardigheden, prestatietesten
- * Algeheel niveau van welbevinden, fysiologische emotie-indicatoren
- * Kennisniveau, multiple-choice toets
- * Copingvaardigheid, vragenlijst

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Het ontwikkelen van sociale competentie is van cruciaal belang voor het zelfstandig functioneren in een complexe sociale wereld. Het ontbreken ervan

kan gedurende de adolescentie leiden tot wederzijds onbegrip en gevoelens van uitsluiting en tot problemen met emotieregulatie. Juist de adolescentie is een cruciale fase doordat dan een sterke ontwikkeling plaatsheeft van breingebieden die gerelateerd zijn aan cognitieve functies die de bouwstenen vormen voor sociale competentie. Tegelijkertijd wordt in deze periode een toenemend beroep gedaan op zelfstandig sociaal competent functioneren. De ernstige gevolgen van een discrepantie tussen beperkte sociale competentie en sociale verlangens en verwachtingen vanuit jongere en omgeving zijn aanleiding voor een onderzoek naar de trainbaarheid van de cognitieve bouwstenen van sociale competentie bij adolescenten met een beperkte sociale competentie.

De onderzoeksvragen in deze studie zijn: 1) Is sociale competentie te versterken bij adolescenten met een zwak ontwikkelde sociale competentie? En 2) welke factoren zijn voorspellend voor de effectiviteit van de training van sociale competentie?

Hoewel ondertussen bekend is dat sociale competentie afhankelijk is van interacterende, biologische, psychologische en sociale factoren die samenhangen met de rijping van het brein, de cognitieve functies en het gedrag, onder invloed van de omgeving, is er momenteel geen klinisch aanbod als het gaat om 1) trainingen die zich richten op de onderliggende cognitieve bouwstenen van sociale competentie en

2) trainingen die zich richten op adolescenten met zwakke sociale competentie. Daarom zal een nieuwe training ontwikkeld worden. Deze krijgt vorm op basis van de wetenschappelijk verworven beschikbare kennis over de cognitieve functies en vaardigheden die noodzakelijk zijn voor ontwikkeling van sociale competentie. Het effect van de training wordt getoetst bij adolescenten met hoog functionerend autisme (HFA) en adolescenten met het syndroom van Klinefelter (SK) omdat ernstig beperkte sociale competentie een kernsymptoom van beide stoornissen is. Het is van belang de mogelijkheid tot trainbaarheid te onderzoeken bij deze adolescenten omdat bij hen sprake is van een duidelijke discrepantie tussen behoefte aan sociaal contact en het ontbreken van sociale competentie.

Het bepalen van de predictieve waarde van het sociale competentie profiel voor de effectiviteit van de training, namelijk het niveau van specifieke cognitieve functies die voorspellend blijken te zijn het succes van de training, zorgt op termijn voor het ontwikkelen van een training die goed aansluit op de competenties van de adolescent met als gevolg besparing van tijd en inspanning voor zowel de jongere als de therapeut.

Doel van het onderzoek

In deze studie zullen 3 hoofdhypothesen worden getoetst. De eerste hypothese richt zich op de verwachting dat een interventie gericht op het trainen van cognitieve functies die onderliggend zijn aan sociale competentie effect heeft op de sociale competentie en niveau van welbevinden van adolescenten met hoog functionerend autisme of het syndroom van Klinefelter. Hiervoor wordt een training samengesteld uit de werkzame elementen van bestaande trainingen

gericht op sociaal cognitief en neurocognitief functioneren. Effecten worden gemeten middels gedragsvragenlijsten voor deelnemers, ouders en/of derden, middels een dagboekmethodiek voor deelnemers en fysiologische emotiemetingen met behulp van registratie van de hartslagvariabiliteit, huidgeleiding, bewegings- en temperatuurregistratie en metingen van de cortisolspiegel in het speeksel.

De tweede hypothese toetst de verwachting dat een interventie gericht op het trainen van cognitieve functies die onderliggend zijn aan sociale competentie een positief effect heeft op de neurocognitieve en sociaal cognitieve bouwstenen van sociale competentie van jongeren met hoog functionerend autisme of het syndroom van Klinefelter. Effecten worden gemeten met sociaal cognitieve en neurocognitieve tests en sociale aandachtsmetingen met behulp van eyetracking.

Met de derde hypothese wordt inzicht verkregen in de sociaal cognitieve en neurocognitieve functies die het effect voorspellen van deelname aan de training. Correlaties tussen functie en effect worden hiertoe bepaald aan de hand van vragenlijsten voor deelnemers, ouders en/of derden en aan de hand van tests voor hogere orde sociaal cognitieve en neurocognitieve functies.

Onderzoeksopzet

Een randomized case controlled trial (RCT) met herhaalde metingen

Onderzoeksproduct en/of interventie

Een groepsgerichte training gericht op het verbeteren van sociale competentie door beïnvloeding van sociaal cognitieve en neurocognitieve bouwstenen van sociale competentie, bestaand uit 10 trainingssessie en 2 informatiesessies voor naasten.

Inschatting van belasting en risico

Voordelen voor de deelnemers uit de onderzoeksgroep bestaan eruit dat ze deelnemen aan een nieuwe training gericht op het verbeteren van sociale competentie. Los van groepseffecten levert de jongere dit in ieder geval een inzicht in zijn profiel van sterke en zwakke cognities met betrekking tot sociale competentie. Het gevolg hiervan zou kunnen zijn dat de jongere behoefte krijgt aan meer informatie of begeleiding. Indien dit het geval is wordt doorverwezen naar de behandelcoördinator van de jongere.

Het belangrijkste doel van dit onderzoek, het bepalen van de effectiviteit van een selfmanagementtraining op sociale competentie, heeft in zoverre een direct effect op de jongere dat hij direct kan profiteren van de uitkomsten van het onderzoek door een toename van zijn kennisniveau. Een risico kan zijn dat jongeren geïnformeerd worden over een neurpsychologisch profiel wat ze niet bij zichzelf herkennen. Ook in dat geval kan een jongere meer behoefte krijgen aan informatie. Hierop wordt hij uitgenodigd voor een vervolgesprek met de trainer. Wanneer deze vraag ontstaat na afloop van het onderzoek wordt hij

doorverwezen naar zijn behandelcoördinator.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Leiden

Wassenaarseweg 52
2333 AK Leiden
NL

Wetenschappelijk

Universiteit Leiden

Wassenaarseweg 52
2333 AK Leiden
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)
Adolescenten (16-17 jaar)
Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- 1) Adolescenten (14-25 jaar) met
- 2) Autisme spectrum stoornis, stoornis van Asperger of PDD-NOS (vastgesteld middels

ADI/ADOS) óf diagnose syndroom van Klinefelter middels standaard karyotypering
3) Totaal IQ > 80.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- 1) Totaal IQ < 80.
- 2) Jongeren die de Nederlandse taal niet beheersten.
- 3) Bekend met neurologische aandoening of verworven hersenletsel

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd

Doel: Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestart
(Verwachte) startdatum:	01-12-2012
Aantal proefpersonen:	140
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	16-10-2012
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Leiden-Den Haag-Delft (Leiden)
	metc-ldd@lumc.nl

Goedgekeurd WMO

Datum: 12-02-2015

Soort: Amendement

Toetsingscommissie: METC Leiden-Den Haag-Delft (Leiden)

metc-ldd@lumc.nl

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL39057.058.12